

İç Denetim Yönetmeliği

Güvence Başarısı İçin Detaylı Bir Plan

Giriş

Her kurumun karşı karşıya kaldığı büyük zorluklardan biri de, etkin ve etkili bir risk yönetim sistemi – kurumun yararı için risklerden faydalanmak veya riskleri hafifletmek üzere tasarlanmış politika ve süreçler – kurmak ve uygulamaktır. İyi yapıldığı takdirde, iç denetim, kurumsal değeri koruma ve artırma görevinin bir parçası olarak bu güvenceyi sağlar.

İç denetimin en iyi şekilde çalışabilmesi için yönetim organı ve üst yönetim tarafından net bir biçimde tanımlanmış ve açıkça belirlenmiş talimatlara sahip olması gerekir. Bunu sağlamanın en kolay yolu iyi tasarlanmış bir iç denetim yönetmeliğidir.

IIA'nın Bakış Açısı

Her kurum, iç denetimden fayda görebilir ve iç denetim yönetmeliği iç denetim faaliyetinin başarısı için kritik öneme sahiptir (IIA Standart 1000). İç denetim yönetmeliği, yönetim organı ve/veya denetim komitesinin (yönetim organı) onayladığı ve üst yönetimin kabul ettiği resmi bir belgedir. İç denetim yönetmeliği en azından aşağıdakileri tanımlamalıdır:

- İç denetim faaliyetinin kurum içerisindeki amacı;
- İç denetim faaliyetinin yetkisi;
- İç denetim faaliyetinin sorumluluğu ve
- İç denetim faaliyetinin kurum içerisindeki konumu.

IIA, [burada](#) IIA üyeleri için sekiz dilde örnek iç denetim yönetmelikleri hazırlamıştır.

İç Denetim Yönetmeliği neden önemlidir?

İç denetim yönetmeliği, kuruma, iç denetim faaliyetinin nasıl çalışacağını gösteren bir plan sunar ve yönetim organının iç denetim faaliyetinin bağımsızlığına verdiği değeri açıkça göstermesine yardımcı olur.

İdeal olan, iç denetim yönetmeliğinde, iç denetim yöneticisinin (İDY) bağımsızlığını desteklemek için, hiyerarşik olarak görevleri bakımından yönetim organına (ya da yönetimle görevli olanlara), idari bakımdan ise üst yönetime bağlı olduğunun belirtilmesidir. İç denetim yönetmeliği, aynı zamanda, iç denetim faaliyetine görevlerini yapabilmek için ihtiyaç duyduğu yetkiyi (ilgili kayıtlara, personele ve fiziksel materyallere serbest erişim vb.) de kazandırır.

TEMEL ÇIKARIMLAR

İç denetim yönetmeliği iç denetimin başarısı açısından kritik öneme sahiptir ve yönetim organı tarafından yılda bir kere gözden geçirilmelidir.

İç denetim yönetmeliği yönetim organı tarafından onaylanmalı ve üst yönetim tarafından kabul edilmelidir.

İç denetim yönetmeliği, en azından iç denetim faaliyetinin amacını ve misyonunu, yetkilerini, sorumluluklarını, bağımsız raporlama ve hiyerarşik ilişkilerini, iş kapsamını ve IIA Standartlarına uyma zorunluluğunu içermelidir.

İç denetim yönetmeliği, iç denetimin, iç denetim faaliyetlerinin kalitesini nasıl değerlendireceğine ve rapor edeceğine ilişkin detayları içermelidir.

Bir iç denetim yönetmeliği, iç denetim faaliyetinin nasıl çalışacağını gösteren detaylı bir plan sunar ve yönetim organının iç denetim faaliyetinin bağımsızlığına verdiği değeri açıkça göstermesine yardımcı olur.

İç denetim, finansal hizmetlerden kimyasal üretimine ve kamu sektörüne kadar çok sayıda çeşitli sektörlerde faaliyet gösterebildiğinden ötürü, iç denetim yönetmeliği, iç denetim faaliyetinin iş kapsamı ve görev tanımının spesifik olarak kurumun kendi özel ihtiyaçlarına göre tanımlanmasına izin vermektedir.

İç denetim yönetmeliği, iç denetim faaliyetinin hangi görevleri üstleneceğini ve bu görevlerini yapabilmek için üst yönetimden ve yönetim organından ne gibi destekler alacağını – istenirse geniş detaylarıyla – açıklayabilir. Son olarak, iç denetim yönetmeliği, iç denetim faaliyetinin etkinliğini ölçmek için bir referans noktası işlevi görür.

Bir İç Denetim Yönetmeliğinin Kritik Unsurları

IIA, iç denetim faaliyetinin genel gücüne ve etkinliğine destek olan yedi temel alan tanımlamıştır ve bunların hepsinin iç denetim yönetmeliğinde yer alması gerekir. Bazı iç denetim yönetmelikleri bu unsur ve alanların hepsini kapsamayabilmektedirler, fakat yönetmeliğin kapsamadığı bu unsur ve alanlar yönetmeliği ve dolayısıyla iç denetim faaliyetini zayıflatma tehlikesi oluşturmaktadır.

- **Misyon ve Amaç:**
 - İç denetim faaliyetinin **misyonu**, risk-bazlı, objektif güvence sağlayarak, tavsiye ve öngörülerle organizasyonel değeri korumak ve geliştirmektir.
 - İç denetim faaliyetinin **amacı**, kurumun faaliyet ve operasyonlarına değer katacak ve onları geliştirecek şekilde tasarlanmış bağımsız, objektif güvence ve danışmanlık hizmetleri sağlamaktır.
- **Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları:**
 - İç denetim faaliyetinin temel yönetim kriteri, IIA'nın Standartlarını da içeren Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesine (UMUÇ), İç Denetimin Ana Prensiplerine, İç Denetimin Tanımına ve Etik Kurallarına uymaktır.
- **Yetki – İç denetim yönetmeliği şunları içermelidir:**
 - İDY'nin kurum içerisindeki fonksiyonel ve idari hiyerarşik ilişkileri hakkında açıklama.
 - İç denetim faaliyetinin görevlerini ifa edebilmek için gereken yeterli yetkilere sahip olmasını sağlamak, bu yetkileri sürdürmek ve bu güvenciyi vermek gayesiyle yönetim organının aşağıda sayılanları yapacağına ilişkin bir beyan:
 - İç denetim yönetmeliğini onaylamak.
 - Güncel, risk-bazlı ve çevik bir iç denetim planını onaylamak.
 - İç denetim bütçesini ve kaynak planını onaylamak.
 - İDY'den iç denetim planına kıyasla gerçekleşen performansı hakkında gereken bildirim, rapor ve bilgileri zamanında almak.
 - İDY'nin tayini ve azline ilişkin görüşmelere aktif bir şekilde katılmak ve konuyla ilgili kararlara nihai onayı vermek.
 - İDY'nin ücretine ilişkin görüşmelere aktif bir şekilde katılmak ve konuyla ilgili kararlara nihai onayı vermek.
 - Uygun olmayan kapsam veya kaynak sınırlamaları ve kısıtlamaları olup olmadığını tespit etmek için üst yönetime ve İDY'ye gereken uygun soruları sormak.

BEŞ SORU

Paydaşlar, kuruma iç denetim faaliyetinin rolü hakkında açık, net ve şeffaf bir mesaj göndermelidirler.

Paydaşların sormaları gereken beş temel soru şunlardır:

1. *Yönetişim organı, iç denetim faaliyetinin amacı ve misyonu, iş kapsamı ve görev tanımı, yetkileri, sorumlulukları ve hiyerarşik ilişkilerini yansıtan bir iç denetim yönetmeliği hazırlamış mıdır?*
2. *İç denetim yönetmeliği, İDY'nin bağımsızlığını ve objektifliğini sağlayan bir hiyerarşi oluşturma ilkesine uygun mudur?*
3. *İç denetim yönetmeliği, iç denetim faaliyetinin görevlerini yerine getirebilmek için gerektiği takdirde ve oranda tüm kayıtlara ve kişilere tam ve serbest erişim hakkını açıkça kurmakta mıdır?*
4. *İç denetim yönetmeliği, İDY'nin görev ve sorumluluklarını açıkça tanımlıyor mu?*
5. *İç denetim faaliyetinin IIA uluslararası iç denetim standartlarına uymasını öngörmenin yanı sıra, iç denetim yönetmeliği, birimin etkinliği hakkında raporlama yapması şartını da içeriyor mu?*

- İDY'nin, üst yönetim olmaksızın, yönetim organına serbest ve kısıtlama olmaksızın erişim imkânına sahip olacağına ve onunla doğrudan iletişim ve etkileşime gireceğine ilişkin bir açıklama ve beyan hazırlamak ve onaylamak.
 - Kayıt ve bilgilerin gizliliğinden ve korunmasından sorumlu olmak şartına tâbi olarak, iç denetim faaliyetinin görevlerinin yürütülmesi için gereken tüm fonksiyon ve birimlere, kayıtlara, tesislere/mülklere ve personele serbest ve kısıtlanmamış erişim imkânına sahip olacağını öngören bir yetki beyanı hazırlamak ve onaylamak.
- Bağımsızlık ve Objektiflik – İç denetim yönetmeliği bu konuda şunları içermelidir:
- İDY'nin iç denetimin faaliyet ve görevlerini tarafsız bir şekilde sürdürme kabiliyetini tehlikeye sokabilecek olay ve koşullardan uzak kalmasını sağlayacağına ilişkin bir açıklama. Bağımsızlık veya objektifliğin fiilen veya görünüşte bozulması halinde, İDY, bu bozulmanın detaylarını ilgili uygun taraflara bildirecek ve açıklayacaktır.
 - İç denetim faaliyetinin denetlediği işler üzerinde herhangi bir doğrudan operasyonel sorumluluğu veya yetkisinin bulunmayacağına ilişkin bir açıklama.
 - İDY'nin iç denetim görevinin kapsamı dışında kalan rol, görev ve/veya sorumluluklarının bulunması ya da bulunmasının beklenmesi halinde, bağımsızlık ve objektifliğin bozulmasını sınırlandıracak koruma tedbirlerinin alınacağına ilişkin bir açıklama.
 - İDY'nin, yönetim organına, iç denetim faaliyetinin bağımsızlığını en azından yılda bir kere teyit etmesi şartını içeren bir açıklama.
- İç Denetim Faaliyetlerinin Kapsamı – İç denetim yönetmeliği bu konuda şunları içermelidir:
- İç denetim faaliyetlerinin kapsamının yönetim, risk yönetimi ve kontrol süreçlerinin yeterliliği ve etkinliği hakkında bağımsız değerlendirmeler yapmak amacıyla ilgili kanıtların objektif incelemelerini de içerdiğine, fakat bununla sınırlı kalmadığına ilişkin bir açıklama.
 - İDY'nin iç denetim faaliyetinin sonuçları ve yaptığı işler hakkında üst yönetime ve yönetim organına periyodik raporlar sunacağına ilişkin bir açıklama.
- Sorumluluk – İç denetim yönetmeliği bu konuda şunları içermelidir:
- Sorumluluklarına ilişkin açıklama ve beyanlar.
 - En azından yılda bir kere risk-bazlı bir iç denetim planı sunma;
 - Kaynak kısıtlamaları ve sınırlamalarının plan üzerindeki etkileri hakkında üst yönetime ve yönetim organına bildirimde bulunma;
 - İç denetim faaliyetinin yetkinlikleri ve becerilerine uygun kaynaklara erişim olanağına sahip olmasını sağlama;
 - İç denetim faaliyetini, görevlerini yerine getirebilmesi için uygun bir şekilde yönetme;
 - IIA *Standartlarına* uyumu sağlama;
 - Faaliyet sonuçlarının iletilmesi ve mutabık kalınan düzeltici eylemleri takip etme ve
 - Başka güvence sağlayıcılarla eşgüdüm kurma (koordinasyon)
- Kalite Güvence ve Geliştirme Programı – İç denetim yönetmeliği bu konuda şunları içermelidir:
- İç denetim faaliyetinin IIA Standartlarına uyumun değerlendirilmesi de dâhil tüm özellik ve yönlerini kapsayan bir kalite güvence ve geliştirme programı sürdüreceğine ilişkin bir açıklama.
 - İDY'nin kalite güvence ve geliştirme programı uygulama sonuçlarını üst yönetime ve yönetim organına periyodik olarak rapor etmesi ve iç denetim faaliyetinin en az beş yılda bir dış değerlendirmesini yaptırması şartı.

Sonuç

İç denetim yönetmeliği, üst yönetim ve yönetim organı tarafından, İDY'nin ve iç denetim faaliyetinin kurum içerisindeki rol ve görevlerini etkin bir şekilde yürütmelerine olanak sağlayan önemli bir yönetim kurulu politika dokümanı olarak görülmelidir. İç denetim yönetmeliği, kurum içerisindeki risk yönetiminden sorumlu müdürler ve paydaşlar arasında iç denetimin risk yönetim sürecindeki rolü bakımından netlik ve açıklık sağlar ve paydaşların iç denetimin kuruma sağladığı değeri ölçmelerine yardımcı olur.

İç denetim yönetmeliği, iç denetim faaliyetinin nasıl çalışacağını gösteren detaylı bir plan sunar ve yönetim organının iç denetim faaliyetinin bağımsızlığına verdiği değeri açıkça göstermesine olanak sağlar.

Pozisyon Raporları Hakkında

Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA), sağlam bir yönetimin savunuculuğunu yapmak ve sürece dâhil olan kişileri eğitmek amacıyla, paydaşların ve uygulayıcıların ilgilendiği temel konu ve sorunlar hakkında Pozisyon Raporları yayımlamaktadır. Ana hatlarıyla belirtilen düşünsel duruş, yönetim sürecinin çeşitli farklı yönleri ve iç denetim biriminin tüm kademelerde yönetimi iyileştirmek ve kuruma değer katmak konusundaki hayati rolüyle ilgili içgörü sunar. Pozisyon Raporları, aktif olarak çalışan iç denetim uzmanları ile IIA'nın Global Savunuculuk Komitesi, IIA Standartlar Kurulu ve IIA'nın Mesleki Sorumluluk ve Etik Komitesi'nde görev yapan diğer IIA gönüllülerinden girdi ve eleştiri talep edilen titiz bir süreç sonucunda hazırlanır ve gözden geçirilir.

IIA Hakkında

Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA), iç denetim mesleğinin en tanınmış ve kabul görmüş savunucusu, eğiticisi ve standartlar, rehberler ve sertifikasyon sağlayıcısıdır. 1941 yılında kurulan IIA, bugün 170'ten fazla ülke ve bölgeden 190.000'den fazla üyeye hizmet sunmaktadır. IIA'nın global genel merkezi Lake Mary, Fla'da bulunmaktadır. Daha fazla bilgi almak için, www.globalia.org adresini ziyaret ediniz.

Sorumluluğun Reddi Beyanı

IIA, bu dokümanı sadece bilgi vermek ve eğitim amacıyla yayımlamaktadır. Bu materyalin belirli münferit durum ve koşullara kesin cevaplar vermek gibi bir işlevi veya amacı yoktur ve dolayısıyla bu materyal sadece bir rehber ve kılavuz olarak görülmeli ve böyle kullanılmalıdır. IIA, herhangi bir özel durumla karşılaştığınızda daima bağımsız uzman görüşü ve tavsiyesi almanızı tavsiye eder. IIA, sadece bu materyale dayanarak hareket eden kişiler için herhangi bir sorumluluk kabul etmez.

Telif Hakkı Beyanı

Telif hakkı © 2019 The Institute of Internal Auditors, Inc. Tüm hakları saklıdır.

Revize Edilmiş Standartlar, 1 Ocak 2017'den itibaren geçerlidir

Telif hakkı sahibi olan The Institute of Internal Auditors ' dan , 247 Maitland Avenue, Altamonte Springs, Florida 32701- 4201 USA, bütün önemli açılardan orijinali ile a olan çevirinin – değiştirilmesi onaylanmış durumlar hariç - yayınlanması konusunda izin alınmıştır. Bu dokümanın hiçbir parçası, IIA Inc. ' dan yazılı izin alınmadan, tekrar çoğaltılamaz, herhangi bir sistemde saklanamaz veya herhangi bir formatta paylaşılamaz, herhangi bir elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya farklı bir yöntemle çoğaltılamaz.